

5. hluti Kafli 13

blæðing, lost og mjúkvefjaáverkar

Sóttvarnir

- Blæðingar eru frá flestum mjúkvefjaáverkum
- Notaðu viðeigandi varnir til að varna snertingu við líkamsvessa
- Notaðu þarf hanska til að komast hjá snertingu við blóð sjúklings
- Einnig getur verið þörf á grímu og gleraugum

Lost

- Bilun í hjartsláttarkerfinu
- Ónógt gegnumflæði til líffæra
- Þrjár aðal orsakir
  - Dælubilun
  - Leiðslubilun
  - Vökvatap

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Teikn og einkenni losts

- Illa áttaður, óróleiki, kvíði
- Köld, þvöl og föl húð
- Hraður og veikur púls
- Lengd hárfæðafylling
- Hröð öndun
- Þorsti, ógleði og uppköst
- Máttleysi og yfirlíð

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Almenn meðferð á losti

- Leggja sjúkling út af með hátt undir fótum
- Meðhöndla ABC
- Stöðva blæðingar
- Viðhalda líkamshita
- Ekki gefa neitt að borða eða drekka
- Gefa súrefni, ef til staðar
- Undirbúa flutning

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Meðhöndlun á blæðingum

- Sóttvarnir
- Beinn þrýstingur með sóttþreinsuðum umbúðum, ef þær eru til staðar
- Hækka undir útlím, ef ekki er grunur um brot
- Staðsetja og beita þrýsting á aðliggjandi slagæð, brachial eða femoral

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Opin vs lokað sár

- opin:
  - Hrufl
  - Stunga
  - Rifa
  - Afrifa
- lokað:
  - Mar
  - Húð opnast ekki

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Meðhöndlun sára

- Stöðva blæðingu
- Koma í veg fyrir frekari óhreinindi í sárið
- Gera áverkastað stöðugan
- Styðja við aðskotahluti

AAOS

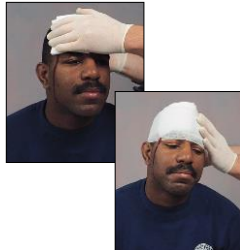
First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Andlits og höfuðáverkar

- Getur valdið miklum blæðingum.
- Flestum blæðingum er hægt að stjórna með þrýstingi.

AAOS

Áverkar á augu

- Skurðir, hylja alveg auga
- Aðskotahlutir
  - Nota umbúðir
  - Nota t.d. Plastbolla yfir skaðað auga
  - Hylja bæði augu

Brjóst og bakáverkar

- Getur haft áhrif á lungu, stórar æðar og hjarta
- Allir áverkar á líffæri eru lífshættulegir
- Nota sóttþreinsaðar ógegndræpar umbúðir
- Staðsetja sjúkling í þægilega stöðu
- Gefa súrefni

Ógegndræpar umbúðir

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Lokaðir kviðaráverkar

- Yfirleitt vegna beinna áverka með bitlausum hlut
- Kviður getur verið bólgin, harður eða stífur
- Ekki gefa neitt um munn
- Undirbúa flutning

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Opnir kviðaráverkar

- Nota þurrar, sótthreinsaðar umbúðir og halda föstum með vafningi af teygjubindi
- Viðhalda líkamshita
- Leggja sjúkling út af með hærra undir fætur
- Ef sjúklingur er í andnauð þá að hækka líka undir búk
- Gefa súrefni

AAOS

First Responder

Your First Response in Emergency Care
Third Edition

Áverkar á kynfæri

- Kynfæri karla og kvenna eru blóðrík
- Nota beinan þrýsting með sótthreinsuðum umbúðum
- Hætta er á töluverðu blóðtapi

AAOS

Bruni

- Kæla
- Hylja með þurrum, sóttreinsuðum umbúðum
- Ekki fjarlægja fatnað
- Stundum getur verið nauðsynlegt að fjarlægja skartgrip sem þrengja að útlimum
- Undirbúa flutning

Bruni í öndunarfærum

- Teikn og einkenni:
  - Sviðin nefhár
  - Sót í munni eða nefi
  - Öndunarerfiðleikar
  - Sársauki við öndun
  - Brunni í andliti
  - meðvitundarleysi

Meðhöndlun bruna í öndunarfærum

- Fylgjast vel með sjúklingi
- Fylgjast með ABC
- Gefa súrefni ef það er til staðar
- Undirbúa flutning

Efna brunar

- Augun eru í sérstakri hættu
- Fjarlægja sjúkling frá efninu
- Bursta af þurr efni
- Skola húð í a.m.k. 10 mínútur
- Hylja með þurrum, sótthreinsuðum umbúðum
- Skola augu í a.m.k. 20 mínútur

Rafmagnsbrunar

- Eigið öryggi
- Taka úr sambandi eða slökkva á rafmagni
- Skoða sjúkling
- Meta ABC
- Undirbúa flutning
